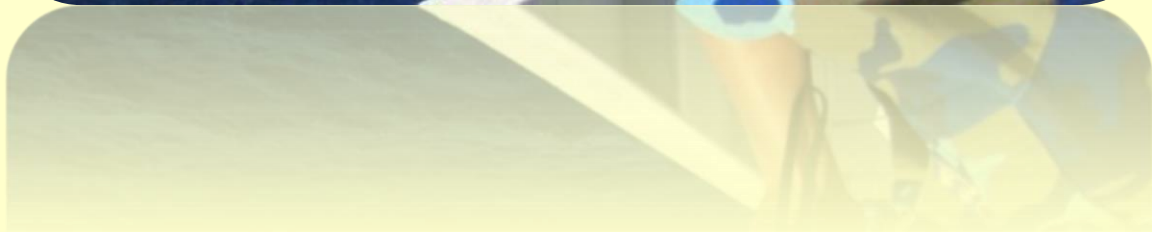

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

(Cập nhật 9/9/2020)

Tình hình nổi bật

Bộ trưởng Quốc phòng Trung Quốc Ngụy Phượng Hòa ngày 8/9 hội đàm với người đồng cấp Indonesia, cho rằng Trung Quốc và Indonesia là hai nước láng giềng quan trọng. Từ khi dịch bệnh bùng phát đến nay, hai nước đã tích cực giúp đỡ lẫn nhau, thể hiện quan hệ láng giềng hữu nghị cùng chung hoạn nạn. Hai nước cần triển khai hợp tác trên các lĩnh vực, thúc đẩy quan hệ phát triển ổn định lâu dài. Quân đội Trung Quốc mong muốn tăng cường đối thoại chiến lược, nâng cao mức độ hợp tác an ninh quốc phòng, góp phần vào phát triển sâu sắc mối quan hệ. Trung Quốc mong muốn Indonesia tăng cường đối thoại hiệp thương và duy trì tình hình hòa bình ổn định tại khu vực Biển Đông.

Theo phóng viên TTXVN tại Jakarta, sáng 8/9, Chủ tịch Hạ viện Indonesia Puan Maharani phát biểu tại phiên họp toàn thể đầu tiên trong khuôn khổ cuộc họp Đại hội đồng liên nghị viện ASEAN (AIPA) lần thứ 41 khẳng định: (i) hòa bình, an ninh và ổn định luôn là yếu tố quan trọng thúc đẩy phát triển và tăng trưởng của khu vực; (ii) sự cần thiết duy trì ASEAN là khu vực hòa bình, thân thiện và hòa hợp; (iii) tăng cường hợp tác nhằm khống chế đại dịch COVID-19 và khắc phục các tác động tiêu cực của đại dịch.

Chuẩn tướng Michael Winkler (Lực lượng Không quân TBD, Mỹ) ngày 8/9 cho biết gần đây Mỹ triển khai đồng thời các máy bay B-1, B-2, B-52 nhằm đảm bảo khả năng hiệp đồng tác chiến song phương và tác chiến chung tại khu vực Ấn Độ Dương-Thái Bình Dương. Không quân Mỹ sẽ tiếp tục hoàn thiện chiến lược của mình, trong đó có việc nghiên cứu cách thức triển khai và sử dụng các hệ thống vũ khí mới, nhằm duy trì năng lực vượt trội trên không, trên không gian và trên không gian mạng, từ đó giúp đảm bảo an ninh và ổn định tại khu vực.

Theo Philstar, trong phiên điều trần về ngân sách quốc phòng tại Hạ viện Philippines ngày 8.9, BTQP Lorenzana khẳng định lính Trung Quốc hiện diện thường xuyên trên ba thực thể bị Trung Quốc chiếm đóng và xây đảo nhân tạo phi pháp ở Trường Sa gồm Đá Chữ Thập, Đá Vành Khăn và Đá Xu Bi nhưng không rõ quy mô. Cho rằng Trung Quốc có thể tiếp tục hoạt động xây dựng trên các đảo nhân tạo, tuy nhiên quân đội Philippines không có thông tin cụ thể về các hành động Trung Quốc đang thực hiện tại các đảo nhân tạo.

Bộ trưởng Quốc phòng Ngụy Phượng Hòa ngày 7/9 hội kiến Tổng thống Malaysia và hội đàm chính thức với Bộ trưởng Quốc phòng Malaysia, cho rằng

quan hệ hữu nghị Trung Quốc - Malaysia có từ lâu đời và luôn phát triển lành mạnh ổn định. Sau khi đại dịch bùng phát, hai nước đã hỗ trợ, giúp đỡ và đi đầu trong việc thúc đẩy khôi phục kinh tế, xã hội. Trung Quốc cam kết tăng cường hợp tác trong lĩnh vực quốc phòng giữa hai nước và thúc đẩy phát triển quan hệ quân đội hai nước không ngừng đạt được những kết quả mới. Duy trì sự ổn định ở Biển Đông là trách nhiệm chung của cả Trung Quốc và Malaysia. Trung Quốc mong muốn cùng Malaysia và ASEAN hướng tới tương lai, duy trì ổn định Biển Đông.

Theo Inquirer ngày 7/9, Hải quân Philippines đang phản đối kế hoạch của chính quyền Tỉnh Cavite về yêu cầu quân đội ra khỏi căn cứ ở Sangley Point tại Cavite để thực hiện dự án sân bay trị giá 500 tỷ peso (SPIA). Phó Đô đốc Giovanni Carlo Bacordo, sĩ quan chỉ huy Hải quân đã lưu ý dự án này có sự tham gia của CCCC, một trong những công ty Trung Quốc gần đây bị Mỹ đưa vào danh sách đen do cáo buộc xây dựng trái phép các đảo nhân tạo tại Biển Đông. Hải quân Philippines muốn duy trì sự hiện diện tại Sangley Point do nơi này có vị trí chiến lược canh giữ lối vào vịnh Manila. Nhưng trong khi Hải quân kiên quyết chống lại kế hoạch trục xuất khỏi Sangley, Bacordo nói rõ rằng họ không chống lại bản thân dự án SPIA.

Theo Inquirer ngày 7/9, Bộ trưởng Ngoại giao Teodoro Locsin đã bác bỏ đề xuất của lực lượng Cảnh sát biển Philippines về việc mở 11 tuyến đường biển qua quần đảo thay vì 3 tuyến. Ông cho rằng việc mở 11 tuyến đường qua quần đảo đồng nghĩa với việc chuyển lãnh hải “cho lực lượng hải quân gần nhất”, các lực lượng đó có thể tiếp cận lãnh hải Philippines "với chi phí rẻ hơn so với tuần tra". Đây là phản ứng của BTNG với báo cáo lập trường của Hải quân Philippines phản đối kế hoạch đưa quân đội ra khỏi căn cứ Sangley Point của chính quyền Tỉnh Cavite để phục vụ dự án sân bay do công ty CCCC của Trung Quốc tham gia xây dựng.

Trang Yonhap ngày 7/9 đưa tin, Ngoại trưởng Hàn Quốc Kang Kyung-wha tại ARF lần này có kế hoạch về sự cần thiết phải tăng cường tình đoàn kết quốc tế trong cuộc chiến chống đại dịch COVID-19 cũng như các vấn đề khu vực chủ chốt khác như đảm bảo an ninh hàng hải trên Biển Đông và hợp tác với ASEAN theo Chính sách hướng Nam mới của Tổng thống Moon Jae-in.

Tổng tư lệnh các lực lượng vũ trang Philippines, Tướng Gilbert Gapay ngày 4/9 tuyên bố mối quan hệ của Philippines với Trung Quốc đang âm lên không có nghĩa là Philippines từ bỏ mối quan hệ với Mỹ và các đồng minh truyền thống khác. Philippines vẫn đang duy trì tất cả mối quan hệ với các nước đồng minh. Ông

cho biết Philippines tiếp tục gửi quân nhân tới Mỹ để huấn luyện và vẫn đang nhận hỗ trợ từ Mỹ thông qua quỹ nước ngoài; phần lớn trang thiết bị của Philippines vẫn do Mỹ sản xuất và Philippines vẫn “phụ thuộc” vào Mỹ để bảo trì các trang thiết bị.

Trợ lý Ngoại trưởng Mỹ David Stilwell ngày 3/9 tại webinar đồng tổ chức bởi Viện Hòa bình của Mỹ và Trường Chính sách công Lý Quang Diệu của Singapore, cho rằng việc Trung Quốc “thao túng” dòng chảy ở sông Mekong – hiện đang ở mức thấp kỷ lục – là một thách thức cấp bách với ASEAN do “phá hủy mùa màng và đe dọa an ninh nước và lương thực trên khắp khu vực”.

NPN BNG Indonesia Teuku Faizasyah ngày 3/9 đã bác bỏ báo cáo của BQP Mỹ nói rằng Trung Quốc đang có kế hoạch xây dựng một cơ sở hậu cần quân sự nước ngoài ở Indonesia: "Chính sách đối ngoại tự do và chủ động của chúng tôi không cho phép hợp tác quân sự kiểu này với bất kỳ quốc gia nào".

Ngoại trưởng Mỹ Mike Pompeo ngày 2/9 trong buổi họp báo nói Trung Quốc là nước vi phạm UNCLOS “trắng trợn nhất”, với các hoạt động bắt nạt “ngày càng tăng” ở Biển Đông, bao gồm hoạt động giám sát năng lượng phi pháp, hoạt động trong vùng đặc quyền kinh tế của các nước ven Biển Đông... Ngoài ra, ông cũng kêu gọi chính quyền các nước đánh giá lại các nguy cơ và các giao dịch khi làm ăn với các doanh nghiệp nhà nước của Trung Quốc.

Bộ trưởng Ngoại giao Đức Heiko Mass ngày 2/9 ra tuyên bố về chính sách của Đức với khu vực Ấn Độ - Thái Bình Dương. Tuyên bố nhấn mạnh khu vực Ấn Độ - Thái Bình Dương là ưu tiên của chính sách đối ngoại Đức. Chúng tôi muốn hỗ trợ xây dựng trật tự ở khu vực – một trật tự dựa trên luật lệ và hợp tác quốc tế, không phải luật lệ của sức mạnh.

Góc nhìn Quốc tế

+ Trung Quốc:

Hội thảo Ketagalan diễn ra trong 2 ngày 8 - 9/9 tại Đài Loan có sự tham gia của đại biểu đến từ nhiều quốc gia, châu lục. Khai mạc hội thảo, Tổng thống Thái Anh Văn phát biểu với tông giọng tương đối cứng rắn: (i) Chỉ trích Bắc Kinh gây bất ổn khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương bằng việc quân sự hóa nhanh chóng Biển Đông, gia tăng các hoạt động quân sự ở eo biển Đài Loan và Biển Hoa Đông, đồng thời ép buộc ngoại giao chống lại các quốc gia và tập đoàn trên toàn thế giới;

(ii) Con đường gần đây của Hồng Kông cho thấy quyền tự do và tự do của nhân loại có thể dễ dàng bị mất đi nếu những nỗ lực để bảo vệ không được phối hợp và duy trì; (iii) Đại dịch đang diễn ra chứng minh các chuỗi cung ứng và cơ chế thương mại toàn cầu rất dễ bị tổn thương.

+ Đông Nam Á:

Học giả Ian Storey (ISEAS) ngày 3/9 cho rằng tình hình tranh chấp Biển Đông năm 2020 - 2021 sẽ có một số điểm chính: (i) Quan hệ Mỹ - Trung tiếp tục đi xuống, và căng thẳng trên Biển Đông sẽ gia tăng. Trung Quốc có xu hướng củng cố các yêu sách trong khi Mỹ có lập trường cứng rắn hơn dù ứng viên nào thắng cử trong cuộc bầu cử Tổng thống Mỹ tháng 11/2020; (ii) Một số nước Đông Nam Á tiếp tục nhấn mạnh luật pháp quốc tế để bảo vệ quyền và lợi ích, cũng như cố gắng tránh rơi vào cuộc khẩu chiến giữa Mỹ và Trung Quốc; (iii) Trung Quốc không có khả năng cải tạo bãi cạn Scarborough thành đảo nhân tạo do nguy cơ làm tổn hại nghiêm trọng quan hệ với Philippines vốn đã được cải thiện đáng kể dưới thời Duterte, hoặc thiết lập vùng nhận dạng phòng không ở Biển Đông, chủ yếu do khó khăn về mặt kỹ thuật; (iv) Việt Nam hầu như không có khả năng sử dụng biện pháp pháp lý để thách thức yêu sách hoặc hành động của Trung Quốc do nguy cơ bị Trung Quốc trả đũa, Việt Nam đang tập trung vào Đại hội 13 và tương tự như vụ kiện của Philippines, Trung Quốc sẽ từ chối tham dự và chấp nhận phán quyết.

+ Mỹ - EU:

David Hutt (báo Asia Times) ngày 7/9 đánh giá chuyên đi của Ngoại trưởng Vương Nghị tới Châu Âu vừa qua có thể nhằm tạo đà cho Thượng đỉnh trực tuyến ngày 14/9 giữa Chủ tịch Tập Cận Bình và một số lãnh đạo châu Âu. Do các nước châu Âu đã chỉ trích mạnh mẽ Trung Quốc trong các vấn đề như Tây Tạng, Hồng Kông... trong chuyến thăm của Vương Nghị, có khả năng các lãnh đạo châu Âu sẽ dõng giọng hơn trong Thượng đỉnh trực tuyến sắp tới với Chủ tịch Tập Cận Bình. Đáng chú ý, David Hutt đánh giá châu Âu khác Mỹ khi chưa coi Trung Quốc là đối thủ nguy hiểm số 1 như Mỹ, minh chứng là việc Cao uỷ Đối ngoại Josep Borell gần đây đã gọi Trung Quốc là "đế chế mới" tương tự như Nga và Thổ Nhĩ Kỳ.

Jonathan Moss (DWF - Anh) ngày 5/9 đánh giá nguy cơ xung đột tại Biển Đông đang ngày một rõ ràng. Hiện quân đội Mỹ đang tăng cường hoả lực tới khu vực với mục tiêu ngăn Trung Quốc kiểm soát vùng biển này. Kể từ cuối tháng 1/2020 đến

nay, các máy bay ném bom B-1B và B-52 đã thực hiện khoảng 20 nhiệm vụ tại các vùng biển khu vực, bao gồm Biển Đông, Biển Hoa Đông và Biển Nhật Bản. Theo các nhà phân tích, với việc liên tục cử các máy bay ném bom, Mỹ đang muốn chuyển thông điệp tới Trung Quốc rằng Mỹ có thể tấn công hạm đội và các cơ sở đất liền của Trung Quốc bất cứ lúc nào mà không cần huy động tàu sân bay hay các tàu chiến đất liền khác – vốn nằm trong tầm ngắm của các tên lửa Trung Quốc.

Alexander Vuving (APCSS) ngày 5/9 nhận định Palau nắm vị trí có thể giúp Mỹ thay đổi cuộc chơi. Vị trí của Palau đến Biển Đông gần một nửa so với đi từ Guam, và gần với Trường Sa tương tự như Đài Loan, kiểm soát khoảng cách lớn trong chuỗi đảo thứ hai và có có những khu vực rộng lớn để hỗ trợ quân đội, hải quân, không quân, lính thủy đánh bộ của Mỹ.

Derek Grossman (RAND, Mỹ) ngày 5/9 nhận định việc Mỹ đi thăm Palau và Guam tháng trước cho thấy tầm quan trọng chiến lược đặc biệt của Mỹ dành cho các quốc gia ở Chuỗi đảo thứ hai. Theo Derek, Mỹ muốn tăng cường phòng thủ ở chuỗi đảo thứ hai để hỗ trợ cho các hoạt động ở chuỗi đảo thứ nhất bao gồm eo biển Đài Loan, Biển Hoa Đông và Biển Đông. Theo đó, Mỹ củng cố quan hệ hợp tác quốc phòng với các quốc gia quốc đảo Thái Bình Dương và củng cố vị thế phòng thủ của lãnh thổ Mỹ trong khu vực. Palau cũng sẽ là một phần của hệ thống hậu cần thiết yếu có thể hỗ trợ cho quân lính Mỹ. Hơn nữa, theo việc Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ nói về việc hợp tác MDA với Palau có thể ám chỉ kế hoạch xây dựng căn cứ radar ở nước này.

Biên tập: Nguyễn Nhật

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc.

Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.